

**Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича**

(повне найменування закладу вищої освіти)

**Економічний факультет**

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

---

(назва інституту/факультету)

**Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування**

(назва кафедри)

**СИЛАБУС**

**« Дисертаційна робота доктора філософії »**

(вказіть назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

**обов'язкова**

---

(вказати: обов'язкова)

**Освітньо-професійна програма “Економіка”**

(назва програми)

**Спеціальність 051 Економіка**

(вказати: код, назва)

**Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки**

(вказати: шифр, назва)

**Рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий)**

(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський, третій освітньо-науковий)

**Економічний**

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

**Мова навчання українська**

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Розробник:

**Галушка З.І.,** завідувач кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування,  
д.е.н., професор;

Профайл викладача:

1) Галушка З.І. <http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-menedzhmentu-ekonomichnoyi-teo/kolektyv-kafedry/galushka-zoya-ivanivna>

Контактний тел. +38 050 67 75 300

E-mail: [z.halushka@chnu.edu.ua](mailto:z.halushka@chnu.edu.ua)

Консультації

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

Онлайн-консультації: понеділок з 14.00 до 16.00.

**1. Анотація освітньої компоненти.** Дисертаційна робота доктора філософії є невід'ємною складовою програми підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 051 Економіка (ОНП «Економіка»), важливим, обов'язковим та заключним етапом підготовки висококваліфікованих фахівців до майбутньої професійної діяльності, забезпечує відповідність знань, вмінь і компетенцій випускників зростаючим вимогам працедавців на сучасному ринку праці.

**2. Мета та завдання дисертаційної роботи доктора філософії** – розв'язання комплексної проблеми в сфері економіки або на її межі з іншими спеціальностями, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

### **3. Пререквізити**

Виконання кваліфікаційної роботи базується на законах, принципах і концепціях економічної науки. Її написанню передують вивчення таких дисциплін циклу загальної та професійної підготовки: «Академічне письмо та риторика іншомовного спілкування», «Філософія та методологія науки», «Проектний менеджмент (Project management)», «Статистичний аналіз в економіці», «Актуальні проблеми економіки», «Інноваційна економіка», «Методи і моделі прийняття рішень», «Людський і соціальний капітал», а також 4 дисципліни вільного вибору відповідно до тем наукових досліджень здобувачів.

**4. Написання кваліфікаційної роботи** забезпечує формування у здобувачів вищої освіти таких загальних та спеціальних (фахових) компетентностей та програмних результатів навчання:

**ЗК01.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

**ЗК02.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

**ЗК03.** Здатність працювати в міжнародному контексті.

**ЗК04.** Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

**ЗК05.** Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

**СК01.** Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей.

**СК02.** Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та англійською мовами.

**СК03.** Здатність використовувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних досліджень у сфері економіки, методи комп'ютерного моделювання, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та науково-педагогічній діяльності.

**СК05.** Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати

проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

**СК06.** Здатність обґрунтовувати та готувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей розвитку соціально-економічних систем і процесів із застосуванням математичних методів та моделей.

**СК07.** Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні наукові проєкти в економіці та дотичні до неї міждисциплінарні підходи, проявляти лідерство та відповідальність при їх реалізації; комерціалізувати результати наукових досліджень та забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності.

**СК08\*.** Здатність виявляти, враховувати і прогнозувати ключові тренди соціально-економічного, екологічного та галузевого розвитку в умовах визначеності та невизначеності.

**СК09\*.** Здатність розвивати інноваційні соціальні навички, ефективно поєднувати наукові здобутки та педагогічну майстерність, використовувати сучасні технології та методи навчання у викладанні економічних дисциплін.

**СК10\*.** Здатність до професійної комунікації, ведення дискусії, переконливого та аргументованого відстоювання власної думки з повагою до індивідуального та культурного різноманіття й системи цінностей в умовах міжособистісної та міжкультурної взаємодії.

**РН01.** Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.

**РН02.** Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації.

**РН03.** Розробляти та досліджувати фундаментальні та прикладні моделі соціально-економічних процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у економіці та дотичних міждисциплінарних напрямках.

**РН04.** Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу великих масивів даних та/або складної структури, спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи.

**РН05.** Пропонувати нові рішення, розробляти та наукові проєкти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі і фундаментальні та прикладні проблеми економічної науки з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів; забезпечувати

комерціалізацію результатів наукових досліджень та дотримання прав інтелектуальної власності.

**РН06.** Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, теоретичні та практичні проблеми економіки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

**РН09.** Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, емпіричних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.

**РН10\*.** Спрямовувати наукову роботу на дослідження актуальних проблем економіки, що виникають під впливом глобальних економічних трендів; поєднувати теоретичні знання з прикладними інноваційними розробками, придатними для практичного використання в економічній політиці та господарській практиці.

## **5. Методи навчання**

- проблемно-пошукові методи;
- інтерактивні методи;
- ситуаційні завдання;
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- самостійна робота над індивідуальним завданням;
- дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.
- консультації наукового керівника

## **6. Етапи підготовки дисертаційної роботи**

- 1) Вибір та затвердження теми та об'єкту дослідження.
- 2) Складання календарного графіка виконання роботи.
- 3) Опрацювання літературних джерел, складання та затвердження плану.
- 4) Збір та аналіз фактичного матеріалу (за останні 5 років) на об'єкті дослідження.
- 5) Обробка фактичного матеріалу із застосуванням ПЕОМ.
- 6) Написання першого варіанту тексту, подання його на ознайомлення науковому керівникові.
- 7) Усунення недоліків, опрацювання кінцевого варіанту тексту, оформлення дисертаційної роботи.
- 8) Перевірка оригінальності проведеного дослідження за допомогою системи Антиплагіат.
- 9) Подання роботи на кафедру у визначений термін із необхідними супровідними документами: рецензіями (списком наукових публікацій, внутрішньою та зовнішньою, довідками про впровадження результатів дослідження), довідкою про антиплагіат.
- 10) Попередній внутрішньокафедральний захист магістерської роботи.
- 11) Захист дисертаційної роботи.

## **7. Структура кваліфікаційної роботи**

Структура дисертації відповідно до сучасних вимог має включати анотацію, вступ, основну частину, що ділиться на розділи та підрозділи, висновки до кожного розділу та до дисертації в цілому, список використаних джерел, додатки.

Основний зміст дисертації повинен включати методологічний (теоретичний), аналітичний (практичний) та прикладний (рекомендаційний) аспекти. Відповідно, як правило, дисертація складається з трьох розділів. Однак це не обов'язкова вимога щодо кількості розділів. Ступінь деталізації викладення матеріалу залежить від складності та специфіки теми дисертації, логіки та методів дослідження, принципів роботи автора. Чим детальнішим буде план і його окремі елементи, тим краще проглядається логіка дослідження та легше реалізується алгоритм написання дисертації. Кожний розділ може включати, як правило, від двох до п'яти підрозділів. Має бути збалансованість всіх розділів і підрозділів дисертації між собою. Разом вони демонструють логіку дослідження та окреслюють його кінцевий результат.

У теоретичному розділі автор має здійснити огляд наукових публікацій за даною темою, визначає підходи до аналізу проблеми, здійснює їх критичний аналіз, виділяє невирішені проблеми, демонструє власне бачення. В аналітичному розділі здійснюється дослідження сучасного стану проблеми, описуються основні тенденції, закономірності, чинники впливу, економічні розрахунки, порівняння тощо. Прикладний розділ демонструє результат власних досліджень, їх наукову новизну та практичне значення. У ньому визначаються напрями розв'язання виявлених проблем, шляхи удосконалення механізмів їх реалізації.

Складанню плану має передувати масштабна робота з інформаційними ресурсами, що дозволяє осмислити наявні напрацювання та дослідницькі напрями.

## **8. Вимоги до виконання подання та захисту роботи на кафедрі**

Дисертація – це в обов'язковому порядку *самостійно* виконане наукове дослідження. Це означає виключення можливості застосування академічного плагіату чи прояву будь-якої недоброчесності при написанні чи захисті дисертації. У Постанові КМУ від 12.01.2022 р. № 40 «Про затвердження Порядку присудження та скасування рішення про присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» зазначено: «Заклад забезпечує створення необхідних умов для проведення разовою радою перевірки дотримання здобувачем академічної доброчесності. У разі виявлення членами ради академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації у дисертації та/або наукових публікаціях здобувача рецензент (офіційний опонент) зазначає про це у своїй рецензії (відгуку)» [8]. Також, «якщо разова рада виявила факти академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації у дисертації та/або наукових публікаціях, в яких висвітлені основні наукові результати дисертації, заява про зняття дисертації із захисту не приймається. У такому разі разова рада приймає рішення про відмову у

присудженні ступеня доктора філософії без права повторного подання дисертації до захисту». Академічним плагіатом вважається опублікування наукових результатів, фрагментів оприлюднених текстів, ідей, публікацій інших авторів як результатів власного дослідження без відповідного посилання.

Разом з тим, відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права» обов'язковою вимогою написання дисертації є цитування наукових публікацій інших авторів (їх обсяг може сягати до 20% тексту, залежно від специфіки наукового дослідження). Цитати потрібні для того, щоб чітко передати думку автора першоджерела. При використанні перекладу цитат з іншомовних джерел слід зазначати в дужках, що це переклад автора. При скороченні цитат потрібно слідкувати за точністю їх першопочаткового змісту. У разі використання наукових ідей інших авторів необхідно обов'язково робити посилання на їхні публікації. Якщо здобувач у тексті дисертації використовує матеріал своїх опублікованих наукових праць без посилання на них, це не вважається самоплагіатом.

На титульній сторінці дисертації здобувач засвідчує власним підписом, що подані до захисту наукові досягнення є його власним напрацюванням і всі запозичені ідеї, наукові результати, цитати супроводжуються належними посиланнями на їх авторів та джерела опублікування.

Виявлення академічного плагіату у захищеній дисертації є підставою для скасування рішення спеціалізованої вченої ради про присудження наукового ступеня та видачу відповідного диплома.

Доброчесність наукової роботи означає також заборону здобувачу надавати чи пропонувати керівнику, членам разової ради, іншим посадовим особам закладу вищої освіти, в якому утворена рада, будь-які матеріальні чи нематеріальні блага (грошові кошти, чи будь-яке майно, оплату послуг з харчування, перевезення, проживання тощо).

Робота повинна бути подана на кафедру для обговорення та рекомендації до захисту не пізніше як за 9 місяців до завершення терміну аспірантури. Результати обговорення та проведення презентації відображаються у висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. Кафедра затверджує висновок шляхом відкритого голосування простою більшістю голосів присутніх на засіданні та надає витяг з протоколу засідання кафедри.

## **9. Презентація результатів дослідження та процедура захисту дисертації**

Для проведення захисту дисертації створюється разова вчена рада. Перелік документів, які здобувач подає до разової ради, зазначено у Додатку.

Вчена рада не пізніше двох місяців з дня отримання заяви здобувача утворює разову раду у складі п'яти осіб — голови разової ради, двох рецензентів та двох офіційних опонентів, про що видається наказ закладу (відповідно до пп.14-18 Порядку, затвердженого постановою КМУ від 12.01.2022 р. №44) .

Рада приймає рішення шляхом відкритого голосування. Якщо за рішення щодо присудження ступеня доктора філософії проголосували не менше, ніж чотири члени разової ради, рішення про присудження приймається.

Якщо рішення про присудження не підтримали два чи більше членів разової ради, тоді здобувач отримує відмову у присудженні ступеня доктора філософії.

За результатами голосування оформлюється рішення разової ради про присудження (відмову у присудженні) ступеня доктора філософії за формою, затвердженою МОН. Обов'язковою частиною рішення є відеозапис трансляції захисту дисертації.

## **10. Список рекомендованої літератури**

### **10.1. Основна**

1. Галушка З.І. Методологія та методика наукового дослідження. Навчально-методичний посібник. Чернівецький національний університет. Чернівці, 2023. 220 с. (13 друк.арк.)  
<https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7552>
2. Вимоги до оформлення бібліографічного опису літературних джерел. URL: [https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page\\_id=109](https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=109)
3. Закон України від 05.09.2017 р. «Про освіту». URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
4. Наказ МОН від 12.01.2017 р. No40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації»
5. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р. № 584)
6. Наказ МОН від 23.09.2019 р. No1220 «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук».
7. Освітньо-наукова програма «ЕКОНОМІКА» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії . Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальність 051 «Економіка». Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. URL: [https://drive.google.com/drive/folders/198UKNeWmEBkhG5EV3\\_ldA2XDZC4bdHXx](https://drive.google.com/drive/folders/198UKNeWmEBkhG5EV3_ldA2XDZC4bdHXx)

### **10.2.Додаткова**

8. Пивоваров В. М. Формування мовних компетентностей у гуманітарній складовій підготовки здобувачів наукового ступеня доктора філософії. *Наукові записки Наці- онального університету «Острозька академія»: серія «Філологія»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2018. Вип. 1(69), ч. 2, березень. С. 87–91.
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266- 9 2015-п>

10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах) від 23 березня 2016 р. № 261 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>
11. Постанова КМУ від 12.01.2022 р. No 44 «Про затвердження Порядку присудження та скасування рішення про присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-п#Text>
12. Про затвердження форм документів атестаційної справи здобувача ступеня доктора філософії. Наказ МОН України №533 від 22.04.2019 р.
13. Стандарт зі спеціальності 051 «Економіка» для третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти URL: [http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/pidrozdily/Aspirantura/Normativni\\_dokumenti/051-Ekonomika Standart PhD.pdf](http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/pidrozdily/Aspirantura/Normativni_dokumenti/051-Ekonomika Standart PhD.pdf) .
14. Тематичний класифікатор Journal of Economic Literature (JEL) URL:<https://mmi.fem.sumdu.edu.ua/sites/default/files/JEL%20classification%20ukr.pdf>
15. Mises L. Human Action: A Treatise on Economic Theory. Chelyabinsk, Sotsium, 2008
16. Мазаракі А.А., Лагутін В.Д. Парадигма економічної науки і потенціал її змін У ХХІ ст.[http://economyukr.org.ua/docs/EU\\_22\\_03\\_023\\_uk.pdf](http://economyukr.org.ua/docs/EU_22_03_023_uk.pdf)
17. ЦІЛІ РОЗВИТКУ ТИСЯЧОЛІТТЯ: УКРАЇНА – 2015 РІК. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/цїлі-розвитку-тисячолїття-україна—2015-рік>
18. Світлична В.Л. Теоретичний базис нової парадигми суспільства – економіки знань. URL: <https://economics.net.ua/files/archive/2015/No3/184-193.pdf>;
19. Лук'яненко Д., Лук'яненко О., Дорошенко О. Імплементация парадигмы экономики знаний у стратегии национального экономического развития URL: [http://ierjournal.com/journals/19/2013\\_1\\_Lukianenko\\_Doroshenko.pdf](http://ierjournal.com/journals/19/2013_1_Lukianenko_Doroshenko.pdf)
20. Малін О.Л. Парадигмальні зміни економічного розвитку та державне регулювання економіки [http://www.market-infr.od.ua/journals/2016/2\\_2016\\_ukr/89.pdf](http://www.market-infr.od.ua/journals/2016/2_2016_ukr/89.pdf)
21. Попов В.Ю. Передумови формування парадигми економічної спадковості <http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/1864/1/Попов.PDF>
22. Аналіз світових трендів до 2030 р. URL: <https://strategy.uifuture.org/index.html>
23. Попадинець О.В. Соціалізація економіки як нова парадигма економічної теорії . Вісник економіки транспорту і промисловості No 49, 2015 с.228-232.
24. Друкер П.Ф. Бізнес та інновації / П.Ф. Друкер; пер. з англ. К.С. Головинського, зав. ред. Н.М. Макарова. К., 2009. 432 с.
25. Крилова Ю. І. Інформаційне (цифрове) суспільство: політико-правовий аспект упровадження Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова

<http://enpuir.npu.edu.ua:8080/bitstream/handle/123456789/29433/Krylova.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

26. Стратегія інноваційного розвитку України на період до 2030 року. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/gromadskeobgovorennya/2018/10/22/innovatsiynogo-rozvitku-ukraini.pdf>
27. Балабанюк Ж.М. Трудові моделі XXI століття: як зміниться парадигма трудових відносин у вік цифрових технологій. DOI:10.31732/2663-2209-2021-61-107

### 10.3. Інформаційні ресурси

1. Постанова про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установих)  
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>
2. Постанова про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (чинний до 30.06.2021)  
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2019-%D0%BF#Text>
3. Наказ МОН України “Про затвердження вимог до оформлення дисертації”  
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>
4. Наказ МОН України “Про затвердження форм документів атестаційної справи здобувача ступеня доктора філософії”  
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0474-19#Text>
5. [Постанова КМУ Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії](#)
6. [ПОСТАНОВА КМУ від 17 листопада 2021 р. № 1197 Деякі питання присудження \(позбавлення\) наукових ступенів](#)
7. [Наказ МОН України "Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук"](#)
8. [Лист МОН України "Про присудження ступеня доктора філософії"](#)
9. [Лист МОН України "Щодо застосування законодавства з питань присудження наукових ступенів"](#)